

Asia: VN/18780/2023-LVM-180

Lausuntopyyntö valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman luonnoksesta ja ympäristöselostuksesta (SOVA-lain mukainen ympäristöarviointi)

Lausunnonantajan lausunto

Vastaavatko strategiset linjaukset (ml. alueelliset painotukset) valtakunnallisen liikennejärjestelmän kehittämistarpeita?

Saaristoasiain neuvottelukunnan lossiryhmä tukee neuvottelukunnan huomioita toimivien viestintäverkoyhteyksien merkitykseen saariston turvallisuuden kannalta. Ulkoisen turvallisuuden ja huoltovarmuuden lisäksi suunnitelmassa olisi tarpeen kiinnittää huomiota myös

sisäiseen turvallisuuteen, jonka olennainen osa ovat toimivat ympärivuotiset liikenneyhteydet saariston saavutettavuuden varmistamiseksi sekä viestintäverkoyhteydet. Alueellisissa painopisteissä tulisi huomioida paremmin harvaan asutut alueet (ml. saaristoalueet) sekä niiden erityistarpeet toimivan, turvallisen ja kestävästi liikkumisen osalta.

Mielipiteenne suunnitelmaluonnoksen toimenpiteistä?

Lossityöryhmä tuo neuvottelukunnan tapaan esille, että saaristoliikenteen osalta olisi tärkeää tunnistaa myös

saaristoalueiden huoltovarmuus ja siihen liittyvät tarpeet. Myös saaristoliikenteeseen liittyvä mahdollinen varautumisvelvoite tulisi tuoda suunnitelmassa esille.

Yksityistielosseihin liittyen saaristoasiain neuvottelukunta pitää hyvänä, että lauttapaikkoja koskevan avustuksen osalta suunnitelmaan on kirjattu

vähimmäiskorvausprosentti todellisista käyttö- ja kunnossapitokustannuksista.

Ympärivuotisen saaristoliikenteen turvaamiseksi toimenpiteisiin tulisi lisätä talviteiden korvaus, sillä lossi- ja lauttaliikenteen keskeytyessä jääolosuhteiden vuoksi, osa tiekunnista siirtyy perustamaan,

viitoittamaan, vahvistamaan ja huoltamaan autoliikennekelpoisia talviteitä ympärivuotisen liikenteen ylläpitämiseksi.

Lossityöryhmä esittää, että lauttapaikan 80 % vähimmäiskorvausta käsittelevästä kohdasta poistetaan maininta "määrärahojen salliessa" ja muutetaan korvaustasoksi nykyisin voimassa olevat taso 85 % ja lisätään kohtaan talvitiet ja niiden korvaustasoksi 70 %. Mikäli kyse on lossiliikenteen kokonaan korvaavasta talvitiestä, olisi perustelua, että korvaustaso vastaisi lauttapaikan korvaustasoa. Lauttapaikkojen vähintään 85 %:n korvaustaso on edellytys sille, että yksityistiekunnat pystyvät pitämään yksityistielossit toiminnassa niitä koskevien velvollisuuksien ja ohjeiden

mukaisesti, ja se toisi toivottua vakautta yksityistielossien toiminnan ylläpitämiseen ja mahdollisuuteen vastata losseja

koskeviin turvallisuus- sekä ympäristövaatimuksiin. Esityksen perustelut ovat samat kuin ohjelman rahoitusta koskevan kysymyksen kohdalla.

Lossityöryhmä yhtyy Saaristoasian neuvottelukunnan huoleen liittyen yksityisteihin (ml.lauttapaikat ja talvitiet) varattuun määrärahasoon ja esitykseen, että yksityisteihin liittyvät budjettikorotukset tulisivat voimaan jo vuonna 2026, eikä vuonna 2029, kuten suunnitelmassa esitetään.

Lossityöryhmä pitää Saaristoasian neuvottelukunnan tapaan tarpeellisena, että maantielauttojen ja yksityistielauttojen

rajapinnoista sekä kriteereistä laaditaan selvitys, kuten suunnitelmassa todetaan. Valtiollistamista koskevien kriteerien luominen ja rajapintojen selkiyttäminen luo edellytykset arvioida, mitkä lossi- ja lauttayhteydet yhteydet ovat yksityisten tiekuntien ylläpitämiä ja mitkä valtion ylläpitämiä. Lossityöryhmä korostaa, että kansalaisten yhdenvertaisuuden toteutumiseksi oikeudenmukaisten kriteerien luominen ja käyttöönotto on välttämätöntä.

Saaristoasiain neuvottelukunta kiinnittää huomiota siihen, että suunnitelmassa ei ole lainkaan kirjauksia siltoihin ja niihin liittyvään korjausvelkaan tai siltahankkeiden edistämiseen liittyen. Monet yksityistiesillat ovat elinkaarensa lopussa ja alunperin kantavuudeltaan kevyempää ajoneuvoliikennettä varten suunniteltuja. Neuvottelukunta tuo esille, että suunnitelmassa olisi tärkeää huomioida myös sillat ja niihin liittyvät tavoitteet (lossit silloiksi -hankkeet) sekä rahoitus. Lossityöryhmä yhtyy esitettyyn näkemykseen.

Saaristoasiain neuvottelukunta toteaa lausunnossaan, että suunnitelmassa ei mainita tietoliikenneyhteyksiä, niihin liittyviä kehittämistavoitteita

eikä rahoitusta. Neuvottelukunta pitää tärkeänä, että tietoliikenneyhteydet ja niihin liittyvät toimet huomioidaan suunnitelmassa. Toimivat ja luotettavat tietoliikenneyhteydet ovat monen suunnitelmassakin esiin nostetun toimenpiteen edellytys ja saariston etätyömahdollisuuksien

kannalta tarpeelliset. Toimivat tietoliikenneyhteydet varmistavat palveluiden saannin eri alueilla ja ne ovat myös tärkeä osa turvallisuutta. Lossityöryhmä yhtyy esitettyyn näkemykseen.

Onko suunnitelmaluonnoksen rahoitus kohdennettu oikein rahoitusohjelman sisällä?

Saaristoasiain neuvottelukunta kiinnittää lausunnossaan erityisesti huomiota yksityisteiden hoitoon ja kunnossapitoon suunniteltuun määrärahasoon. Määrärahasta maksetaan myös yksityistielossiavustukset, jotka ovat noin 3 milj. euroa vuodessa. Neuvottelukunta

pitää esitettyä määrärahasoa riittämättömänä. Myös lossityöryhmä tuo esiin vakavan huolensa määrärahojen riittävyydestä. Lossityöryhmä korostaa, että saaristossa asuvien ja elinkeinoa harjoittavien yksityisten ihmisten ja yritysten kustannuksiin liittyisi kestävämpiä korotuspainetta, ellei vuosimäärärahasoja korjata lähemmäs alkuperäisen Liikenne 12 strategian tasoa. Lossityöryhmä huomauttaa, että saaristossa joudutaan lossi- ja lauttatiekuntien lisäksi ylläpitämään yksityisteitä saarella ja mantereella, joiden osakkaina ovat samat yksityistaloudet kuin lossitiekunnissa. Teihin kohdistuu epävakaiden sääolosuhteiden vuoksi jatkuvaa ja kasvavaa korjausvelkaa, mikä edellyttää teiden ja siltojen perusparannuksia ja niiden riittävää rahoitusta. Todettakoon vielä, että yllä mainittujen yhteyksien lisäksi saaristossa asuvat ja toimivat rahoittavat kokonaan ilman julkista rahoitusta kelirikkoaikana tarvittavan ajoneuvoliikenteen, kuten moottorikelkat ja hydrokopterit.

Mielipiteenne suunnitelmaluonnoksen vaikutusarvioinnista ja ympäristöarvioinnista (SOVA-laki 8.4.2005/200)?

Lossiryhmä kiinnittää huomiota siihen, että suunnitelman vaikutustenarviointia ei ole tehty maaseudun ja saariston osalta, minkä vuoksi esimerkiksi edellisessä kohdassa kuvattu kustannuspaineiden kertyminen saaristossa ei tule suunnitelmaluonnoksesta esille. Lossityöryhmä yhtyy Saaristoasian neuvottelukunnan ehdotukseen, että suunnitelman keskeisten toimenpiteiden osalta laadittaisiin

maaseutu- ja saaristovaikutusten arviointi.

Muut huomiot?

-

Eeva-Liisa Inkeroinen